„BIBLIOTECA POPORALĂ A „ASOCIAȚIUNII“.

Poveștile unchiașului sfătos.

Ercule

— Din istoria Grecilor —

de

Petre Ispirescu.

SIBIIU.
Editura „Asociațiunii“.
1912.

Tiparul tipografiei arhidiecezane, Sibiiu.

ERCULE.

Amfitrion. — Calea înfurcită. — Pigmeii. — Cornul îmbelşugării. — Cămaşa lui Nessu.

Astăzi dragii moşului nepoţei şi nepoţele, am să vă spuiu basmul cu Ercule sau Iraclie. E cam lungă povestea; dară fie, că şi multe vitejii a mai săvârşit acest viteaz. El a rămas de pomenire. Până şi în ziua de azi procopsiţii din toate ţările, în cărţi şi în gazete, când vor să arete pe câte cineva că e vârtos şi biruieşte pe toţi, zic că are putere erculeană; când vor să arete că cineva este viteaz, zic că este un Ercule. Numele acestui voinic a rămas şi în cântecele noastre cele bătrâne; căci unul din ele se numeşte Erculean. In basmele noastre însă, şi pe limba noastră a poporului, noi, când voim să arătăm vitejia cuiva, zicem: *Făt-frumos*, ori *Pui de Romănaş* sau *Voinic, nu glumă*.

Povestea aceasta a lui Ercule este scoasă şi ea, de pe cărţile unde se spune despre zeii păgâneşti; iată cum cuvintează ele:

A fost odată un împărat, pe nume Amfitrion; el aveà o împărătească de soţie, mai frumoasă decât o zână, şi se numeà Alcmena. Pleşcanul de Joe, zeul zeilor păgâneşti, o îndrăgise grozav; dară ea, voind să rămână credincioasă bărbatului, nici că se uità la dânsul, carele îi tot băteà capul, arătându-i-se ei sub deosebite chipuri.

Împăratul fiind la răsboiu, procletul de unchiaş se înfăţişă într'o seară Alcmenei în chipul bărbatului ei, Amfitrion; îi spuse că a nimicit pe vrăjmaş şi că se întoarce biruitor. Impărăteasa rămase încremenită, când îşi văzù soţiorul; — vezi că ea nu se aşteptà că o să facă el o aşa repede izbândă; — şi nici că-şi puteà bănuì că acì la mijloc se joacă vre-o drăcovenie, deoarece îşi vedeà bărbatul în carne şi în oase. Îl primì dară cu bucurie, şezură de mâncare şi se culcară ca nevasta cu bărbatul. Necumpătatul de zeu, făcù noaptea aceasta să fie de trei ori mai mare decât ce-

lelalte nopți. Dupăce se drăgostiră toată nopticica asta lungă, zeul trufaș își arătă nelegiuirea, iară Alcmena, să se dea de ceasul morții, cum de să rămâie ea spurcată și înșelată.

Când se întoarse dela oaste împăratul, Amfitrion, își găsì nevasta însărcinată. Umblà el să facă gălăgie, să se arete că este bărbat, nu bătae de joc; dară fù silit să înghiță găluşca, aflând că zeul zeilor îi luase porumbul de pe foc, jucându-i renghiul.

In zilele noastre procopsiții și oamenii cei învățați, nu știu de ce, poreclesc cu numele de Amfitrion pe ceice dau mese și ospețe cunoscuților și prietinilor lor.

Poate că unde acest împărat tăcù din gură și primì să poarte ponosul. Dară ce erà să facă, bietul, dacă aveau ei un astfel de Dumnezeu nelegiuit, fără de rușine și viclean? Se vede că d'aia și tăcù, temându-se, ca după alelalte toate, să nu-i ia și părul foc. Joe nu venì în casa lui ca oaspe, ci cu gândul dracului, în lipsa lui și într'un chip amăgitor, și d'aia, socotesc eu în prostia mea, rău fac domnii procopsiți de ponosluesc cu nume de Amfitrion

pe oamenii cei avuți din ziua de azi, ce primesc cu voie bună oaspeții cei de omenie. Cum, cum, așa au găsit procopsiții cu cale și așa are să fie. Noi însă pre limba noastră cea strămoșească zicem unor asemenea oameni: *primitori de străini* sau *om cu casa deschisă și cu largă mână.*

Să lăsăm însă astea și să ne întoarcem la povestea noastră. Așa fiind cum vă spuseiu, Junona, zeița zeilor, și soția lui Joe, simțì de necredința bărbatului său, și ca să-și izbândească, puse gând rău pruncului ce erà să se nască, ca să-și scoață năcazul pe dânsul. Vezi, doamne! în pofta căpșunelor, mănâncă frunzele.

Pe vremea aceea, erà însărcinată și o rudă a Alcmenei, femeie a unuia Steneleu, carele și el, ca și Alcmena, se trăgeau dintr'un străbun pe nume Perseu.

Și deschizându-se odată vorba în adunarea zeilor despre acești prunci, ce încă erau în pântecele mamelor lor, Joe spuse că cela ce din acești doi copii se va naște mai întâiu, acela are să fie împărat la țara Micena. Și-și întărì vorbele chiar cu jurământ. Vezi

că ştià, necuratul, că Alcmena rămăsese grea mai înainte decât ruda ei.

Junona, care pe nedrept erà supărată pe Alcmena, grăbì ceasul naşterei fiului lui Steneleu, a căruia femeie îi făcù o miarţă de copil până nu erà încă de şapte luni, şi îi puse numele Euristeu; iară pe al Alcmenei îl întârzie; şi în adevăr că acest Euristeu, ca unul ce fù născut mai intâiu, ajunse împărat.

Când venì şi ceasul Alcmenei unde mi-ţi născù un dolofan de copil, vârtos şi sdravăn, ştii colea, cum nu se mai văzuse până atunci, şi-i puse şi lui numele Ercule, adecă, pe greceşte, Iraclie.

Junona, stăpânită de patima temutului, trimise doi şerpi la Ercule, carele prunc şi în leagăn fiind, cum veniră şerpii la dânsul, îi apucă de gât, pe unul cu mâna dreaptă şi pe celalalt cu mâna stângă, şi îi strânse atât de tare, încât îi sugrumă pe amândoi. Se înduioşă Junona când văzù la prunc aşa rară vitejie, îl răpì în cer la dânsa ca să-l mângăie; iară Minerva o rugă să-l puie la sân să sugă, ceeace se înduplecă Junona şi

făcù. Ercule supse aşa de tare, încât îi venì prea mult lapte în gură, şi lăsă sfârcul ţâţei. Din ţâşnitura ce făcù laptele din ţâţă, când lăsă Ercule sfârcul, spun păgânii să se fi alcătuit pe cer *Calea laptelui*, sau cum îi zicem noi pe româneşte *Drumul robilor*, ori *Calea lui Traian*.

Apoi, coborîndu-l, îl puse iarăş în leagăn.

Se căì mai apoi de ceeace făcù, Junona, căci prin această faptă Ercule ajunse şi el să fie fără de moarte ca zeii, şi prinse şi mai multă pică pe dânsul, prigonindu-l până în pânzele albe.

Amfitrion dacă văzù pe Ercule ce încă de prunc creşte şi se face isteţ şi viteaz, îl făcù copil de suflet, şi-l dete la tot felul de învăţături pe la dascălii cei mai fruntaşi din lume, ca să ajungă iscusit cum altul pe lume ca dânsul să nu mai fie.

Şi aşa trimise pe Ercule la cei mai vestiţi meşteri de pe vremile acelea în a trage cu arcul, şi nu puţină le fù mirarea lor când văzură că în scurt timp copilul nu numai învaţă meşte-

şugul săgetării, dar încă mi-i şi întrecù.

Mai învăță Ercule dela un dascăl cum să se lupte cu tot felul de arme; dela altul, cetirea pe stele şi meşteşugul leacurilor; dela un cântăreț vestit învăță a cântà; şi astfel, tânăr fiind, copilul de suflet a lui Amfitrion, ştià cât un om mare, ba încă şi mai mult şi mai bine.

Nu mai puteà de bucurie tatăl său, Amfitrion, văzând pe Ercule că nu numai învățat este, dar încă şi viteaz. Şi ca să-l deprinză în ale bătăliilor, îl luà totdeauna cu dânsul, când mergeà cu oastea; — şi spun că acest Amfitrion, într'o bătălie o duse cât trăì.

Într'una din aceste bătălii, căzù tatăl lui Ercule, şi acesta rămase, împreună cu mumă-sa, sub ascultarea lui Euristeu, carele se urcase în scaunul împărăției.

Spun, măre, că odată Ercule, încă copilandru fiind, ieşì afară la câmp, şi acolo, singuratec, se puse pe gânduri şi cugetă la această ticăită de lume, şi la ce are să ajungă el, fără tată şi fără povățuitor.

Vezi că el nu făceà ca acei tineri, rămaşi de capul lor, care se aruncă în valurile lumii, aşa, orbeşte; ci se socotì cum ar face el să apuce o cale bună, căci nu degeaba erà el corcitură de zeu.

Şi cum stà el acolo, dus pe gânduri, deodată i se arătară două femei, pe cari nici el nu le văzuse de unde ieşiră. Amândouă aceste muieri, de statură înalte, veneau către dânsul; una dintre dânsele păreà a fi mai de neam, căci umblà cu bună cuviinţă şi erà împodobită de o firească curăţenie, cu ochii aplecaţi de par'că se ruşinà de ceva, cu înfaţişarea smerită, cu hainele albe, şi sfiicioasă ca o fată mare; ceealaltă muiere erà grasă şi moleşită, sulemenită şi spoită, voind să se arete mai albă şi mai rumenă de cum erà aievea, călcà înţepată şi cu trupul ţeapăn, ca să arete a fi mai dreaptă de cum firea o lăsase, ochii ei sticleau, şi erà pieptenată şi pomăzuită de-i stà părul lins; se tot uità asupra ei mereu, trăgeà cu coada ochiului spre a vedeà dacă o bagă în seamă cei de prin prejur, şi adesea întorcându-se ca să-şi vază umbra,

întocmai cum fac lelițele ce umblă să momească pe tineri.

Sosind ele mai aproape de Ercule, pe când cea dintâi își cătà de treabă, cea de-a doua, dând pricină de vorbă băiețandrului, aleargă către dânsul și-i zice: „Ercule, Erculaș, te văd că stai încă la chibzuri, neștiind ce cale să apuci în lume: dacă vrei să-ți fiu prietenă, eu te voiu călăuzì pe cărarea cea mai plăcută și cea mai lesnicioasă, în care vei gustà toate mulțămirile vieții, trăind fără a muncì. Și să nu te socotești că ai să te îndeletnicești cu răsboiul sau cu alte trebi; nu, crede-mă; și totuș vei aveà să-ți alegi bucatele și beuturile ce-ți vor plăceà mai mult, lucrurile de cari să se veselească ochii și urechile tale, și de care mirosul și pipăitul tău să se mulțumească: drăgălășiile ce vor aveà mai mult farmec pentru tine te vor mângăià, și vei aveà să dormi cu poftă și în cea mai mare moliciune; pe lângă acestea o să aibi la îndemână toate bucuriile fără să te ostenești ca să umbli după dânsele. Iară dacă vreodată ar da ispita peste tine să te facă să simți că are să-ți lipsească ceva

ca să nu-ți poți face vieața și mai drăgăstoasă, să nu te temi că te voiu pune să-ți obosești trupul și mintea spre a le dobândì, ferească zeii! voiu face eu cum să te folosești de munca altora și să nu aștepți în deșert câștiguri de acolo chiar, de unde n'ai alergat; căci eu dau celor ce vin după mine darul de a fi pretutindeni în largul lor“.

Ercule, după ce o ascultă, îi zise: „muiere, cum te chiamă pe tine?“ — Prietinii mei, — răspunse ea — îmi zic „*Fericirea*“; iar vrășmașii îmi zic „*Desfrânarea*“.

Atunci ceealaltă femeie înaintând, zise și dânsa: „Și eu vin către tine, Ercule; cunosc pe născătorii tăi, și am pătruns în ființa ta încă de copil. Eu așa cred, că de vei apucà poteca care duce spre mine vei ajunge odată, odată, să străluceşti prin fapte mărețe și frumoase, și atunci și eu însă-mi voiu fi mai omenită și mai băgată în seamă de către oamenii cei buni. Eu nu te voiu amăgì de loc cu făgăduеli că o să dai numai și numai peste plăceri; nu, eu te voiu împinge tot spre adevăr, așa precum este lăsat

dela Dumnezeu. Şi trebuie să ştii că orice este în adevăr cinstit şi frumos, Dumnezeu nu dă oamenilor fără muncă şi trudă. Dacă dar voieşti ca Dumnezeu să-ţi fie de ajutor, trebuie să te închini lui; dacă voieşti ca prietinii să te iubească, trebuie să le faci numai şi numai bine; dacă doreşti ca vre-o ţeară să te cinstească, trebuie să o slujeşti; dacă voieşti ca pământul întreg să-ţi dea roade din belşug, trebuie să munceşti la arătura câmpului; dacă îţi alegi mai bine să te înavuţeşti având turme, trebuie să îngrijeşti de ele; dacă cugeţi să ajungi mare prin răsboaie, dacă vrei să-ţi scapi prietinii din robia celor răi şi să-ţi izbândeşti asupra vrăşmaşilor, trebuie să înveţi meşteşugul răsboiului dela ceice îl ştiu mai bine, şi să te îndeletniceşti mereu a te folosì de învăţăturile lor; dacă vrei să dobândeşti putere în trup, trebuie să-l deprinzi a se supune minţii şi a-i da mereu de lucru, ca să se deprindă cu munca şi cu sudoarea“.

Desfrânarea ar fi adaus atunci: „Înţelegi tu acum, Ercule, Erculaş, cât de obositoare şi lungă este calea

fericirilor ce-ți arată această femeie? Eu însă am să te duc la fericire printr'o cale mult mai scurtă și mai lesnicioasă". Iară ceealaltă femeie, care erà însăș curățenia de suflet, sau cum i-am zice noi *Virtutea sufletească*, se răstì către Desfrânare, zicându-i:

„Nemernico ce ești, ce bunătăți ai tu în stăpânire? Și ce plăceri poți cunoaște tu oare, dacă nu voiești să faci nimic spre a ți le agonisì? Căci nedând pas dorinților nici să se ivească măcar, ești sațiată mai 'nainte de a aveà vr'un gust; mănânci până a nu fi flămânzit; beai până a nu fi însătoșat. Spre a mâncà cu poftă, tu te ții după cei mai buni bucătari; spre a bea cu sete, cumperi vinurile cele mai scumpe, și vara alergi în toate părțile ca să găsești ghiață; spre a trage câte un puiu de somn, tu îți iai nu numai plapămi călduroase, dar încă și saltele de puf. Pe tine nu osteneala, ci trândăvia te face să cauți somnul. Prin purtările tale cele netrebnice, tu dai zor trebuinții să se ivească până a nu o simțì. Astfel îți înveți tu prietinii: noaptea îi feștelești; iară ziua îi ții amorțiți de somn în minutele

cele mai scumpe, când omul trebuie să meargă la muncă.

Deşì eşti fără de moarte, Dumnezeu însă te-a gonit din ceriuri, şi oamenii cei de treabă te despreţuiesc. Sunetul cel mai măgulitor din toate, acela adecă al vre-unei laude, n'a ajuns nici odată până la urechile tale, şi n'ai stat câtuşi de cât faţă la vre-o privelişte din cele ce farmecă pe om, pentrucă nici odată n'ai făcut vre-o faptă bună. Cine să mai voiască oare a crede cuvintelor tale? Cine să te scoaţă din nevoi? Care om de treabă ar mai cuteză să se amestece printre desmăţaţii ce te urmează?

Ceice te însoţesc, dacă sunt tineri, au trupuri neputincioase: dacă sunt bătrâni, au suflete prostite; îngreunaţi în tinereţele lor cu o grăsime venită din trândăvie, ajung slăbănogiţi la nişte bătrâneţe năcăjite; fiindu-le ruşine de ceeace au făcut, ei se gârbovesc de aceea ce au să facă, ca unii ce au gustat din toate plăcerile la începutul vieţii, şi au păstrat numai şi numai trude pentru anii lor cei din urmă. Eu, dimpotrivă, sunt dela Dumnezeu; sunt cu oamenii cei

de treabă; nici o faptă bună nu se face fără de mine, nici în cer, nici pe pământ; mai mult decât ori şi cine eu primesc dela oameni cuvenitele laude, ca una ce însoțesc cu iubire pe meşteşugar la lucrarea mânilor sale, şi ca una ce sunt păzitoarea credincioasă a casei stăpânului; ocrotitoarea cu voie bună a slugitorului; soața drăgăstoasă în ale păcii; surată statornică în ostenelile răsboiului; mijlocitoare supusă a prietiniei. Cunoscuții mei se bucură în plăcere de hrană şi de beutură, fiindcă nu şi le pregătesc de mai 'nainte, ci aşteptând ca trebuința să-i îndemne şi apoi să mănânce şi să bea. Somnul lor este mai dulce decât al leneşilor, şi sunt buni-bucuroşi a şi-l întrerupe, ca să nu-şi piarză treburile.

Cei tineri sunt fericiți, pentrucă îi laudă bătrânii şi cei bătrâni primesc cu mulțămire arătările de supunere ce le aduc cei tineri, acelora le place să-şi amintească de faptele lor din trecut şi găsesc o mare mulțămire întru a îndeplinì pe cele de azi, prin mine Dumnezeu îi iubeşte, prietinii îi doresc şi țara îi omeneşte. După

moarte, pomenirea lor nu se uită, ci rămâne lăudată în veci de veci.

Iată cum, Ercule, fiu al unor părinți buni la suflet, ai puteà, prin muncă, să dobândești cea mai de căpetenie fericire!“

Ercule, dupăce se întoarse acasă, prinse a cugetà asupra vorbelor celor două muieri, și puindu-le în cumpănă, i se părù că atârnă mai mult vorbele femeii celei îmbrăcate în alb. Se dete dar în partea ei, cu hotărîre statornică de a merge pe calea cea spinoasă și ostenitoare, numai să fie lăudat și după moartea lui, că a lucrat împotriva apăsării, a nedreptății și a lăcomiei.

Și d'atunci a rămas de zic cărturarii, când vorbesc despre cineva carele se află între două nevoi, și stă la chibzuiri, în care parte să se deà, că are dinaintea sa calea cea înfurcită a lui Ercule.

Rămâind sub ascultarea mâne-sa, Ercule când ajunse la vârstă, crescù și se făcù un om gras și voinic, spătos și vânjos, cum nu erà altul.

Erà oacheș și înalt ca de opt

palme şi jumătate; iară trunchiul trupului lui îi erà otova (drept).

Perii capului nu-i erau creţi; dară steteau ţurlu, burlu, cum se zice. Nasul îi erà cam adus, ca de vultur, şi ochii albaştri. Erà muncitor, nevoie mare, şi dacă la muncă nu-l întreceà altul, apoi nici la mâncare, nici la beutură nu se lăsà el mai pe jos.

Euristeu, îndemnat de neîmpăcata zeiţă a zeiţelor, puse pe bietul Ercule la nişte trebi aşa de grele şi de grozave, încât nu ştiu cine de-ar fi fost, ar fi putut să le isprăvească. Vezi că nu voià să mi-l crească, ci să mi-l prăpădească.

Ercule se cam codì deocamdată, şi nu prea aveà poftă să se supuie aşa, de bună voie la jug. Atunci Junona poruncì unei zâne năbădăioase să turbure minţile bietului Ercule, ceeace şi făcù. Iară dacă fură întrebaţi cetitorii de stele ai păgânilor, cari ziceau ei, că ştiu să spună oamenilor voinţele zeilor, primì răspunsul că numai supuindu-se tuturor poruncilor lui Euristeu, va aveà tămăduire Ercule.

Auzind aşa viteazul, se duse singur de voia lui şi se supuse ca un mieluşel.

Douăsprezece fură la număr trebile cu care însărcină Euristeu pe Ercule, şi pe toate le scoase la căpătâi.

Acum fiţi numai urechi, dragii moşului, nepoţei şi nepoţele, ca să ascultaţi toate izbânzile ce făcù acest Ercule. Şi ca să nu pierdeţi şirul, luaţi în mână câte un răboj, şi taiaţi de câteori vă voiu zice eu, până s'o împlinì numărul. Impăratul ştià că pe lângă ţara numită Nemeea se pripăşise un leu aşa de groaznic şi aşa de mare, cum nu se mai văzuse până atunci; şi erà aşa de stricătoare boala de fiară, încât turmele de oi nu se mai stăviau prin preajmă de răul lui.

Intr'o zi chemă pe Ercule, şi-i zise:

— Ercule, să te duci în Nemeea, să răpui leul ce zic oamenii că ar fi căzut acolo din lună, căci face mari stricăciuni.

Plecă viteazul, fără să zică nici un cuvinţel măcar. Işi luă însă toroipanul, pe care şi-l cioplise el dintr'un lemn noduros de măslin sălba-

tec, şi şi-l ferecase cu fier; arcul, tolba cu săgeţile, şi ajungând acolo, unde mi-şi auzì un trosnet şi un pocnet prin pădure, de ţi-se făceà părul măciucă în cap. Ce vă socotiţi că erà? O namilă de leu cât toate zilele de mare, cà pielea lui nu se puteà pătrunde cu săgeţile, ori cu suliţele, atât de tare erà. El îşi aveà vizuina într'o văgăună de munte cu două guri.

Ercule nu-şi pierdù cumpătul, ci trase într'ânsul cu o săgeată, trase cu două, trase cu toate săgeţile ce le aveà el în tolbă; dară, aşi? unde să se lipească săgeţile de pielea lui? Când ajungeau şi-l atingeau, nu-i făceau nici atâta stricăciune cât o pişcătură de purice. Leul se întărâtase nevoie mare. Acum nu mai erà chip să-l lase în pace. Trebuià să pice unul din doi. Atunci Ercule astupă o gură de-a viziunei, intră la leu pe cealaltă gură, se repezì cu toroipanul lui, şi până să nu prindă de veste leul că se apropie de el, îi dete vre-o două, trei lovituri în cap, de se făcù toroipanul numai ţăndări. Simţì leul aceste lovituri, dară nu-i făcură vr'un rău mare. Răcnì leul, nenişorule, de se

cutremurară toate prejmetele, de înghețară de frică toate fiarele în culcușurile lor, și de se auzì cale de nu știu câte zile. Apoi începù a venì asupra voinicului, aruncând înainte-i din gură văpăi de foc și fum, ca să-l orbească. Dară Ercule, țanțoș, cum îl lăsase pe el Dumnezeu, sărì pe leu mai iute decât ați gândì, și apucându-l cu mâna stângă de falca de sus, iară cu dreapta de cea de jos, trase cu atâta putere, încât îi despică gura drept în două. Leul se svârcoleà de durere, se învârteà în loc, și răcneà de credeai că se luptă cu toate lighioanele pădurilor. Ercule îi mai dete vre-o câțiva pumni în piept, chilomi d'ăia d'ai lui, îndesați, și numai ce iacătă că leul începe a șovăì, și odată, buf! căzù cu gaibele în sus.

Ercule n'așteptă să moară bine, și-l jupuì de piele, și o luă cu sine. Cu această piele de leu se îmbrăcă el, căci erà mare foarte și o purtă în toată vieața lui, slujindu-i drept scut, adică pavăză, fiindcă nu răsbià prin-tr'ânsa nici un fel de armă, și din capul leului făcù o glugă în chip de coif.

Apoi întorcându-se Ercule la împăratul Euristeu, ruda sa, cu isprava făcută, îi spuse toată şiretenia; iară împăratul se luă de gânduri, auzind de atâta vitejie.

Aceasta este treaba săvârşită cu leul dela Nemeea.

Una la mână. Tăiaţi, copii, la răboj, spre ştiinţă.

Lui Euristeu, vezi, îi băgase în cap Junona, că Ercule, odată, odată, are să-l dea jos de pe scaunul împărăţiei, ca să se pună el. Pentru aceasta tartoriţa îl tot îndemnà să trimită pe Ercule să facă şi alte trebi anevoioase şi primejdioase, ca doar, doar s'o cotorosì de el.

Astfel fiind, împăratul, chiemă iarăş pe Ercule, şi-i zise:

— Să mi te duci, Ercule, să omori bălaurul acela ce bântuie cuprinsurile dela Lerna.

Bietul Ercule numai zise nici pâs! Ştià, vezi, că astfel erà osânda lui, şi o pornì luând cu sine pe un flăcăiandru, nepot al său, cu care se aveà bine ca fraţii.

Ajungând la Lerna, cercetă despre bălaur, şi iată ce află: că erà o idră,

adecă o scorpie grozavă, care locuieşte în smârcurile de p'acolo, de unde iese şi nimic nu scapă sdravăn din ce întâlneşte în calea ei; că este rea, nevoie mare, că are aripi şi nouă capete, toate fără-de-moarte; cel din mijloc însă, este mai mare decât toate. Când este năcăjită, varsă din ea venin şi fiere otrăvicioasă, şi tot ce atinge, usucă până în măduva oaselor, arde şi pârjoleşte.

Auzind aşa Ercule, merse înaintea ei. Nepotu-său venià după dânsul cu armele, şi gata a dà lui Ercule pe aceea ce o va cere voinicul, când se va luptà cu scorpia. Și puindu-se la pândă, trase o săgeată, trase două, când fù la a treia, unde ieşì, măre, scorpia din smârc, şi năvălì la Ercule ca să-l umple de balele sale cele veninoase, şi să-l prăpădească pe el.

Băiatul stà aproape de Ercule şi-i dà când câte o săgeată, când suliţa, şi când paloşul. Dară bălaurul nici habar n'aveà; nu-i păsà lui de niciuna din armele lui Ercule. Și venind mai aproape dihania de bălaur, unde mi se repezì la dânsul Ercule, şi luându-se la luptă dreaptă, mi-l strânse

în brațe așa de tare, încât îi ieșise ochii din cap cât pumnul. Atunci cerù Ercule paloșul. Și, hârșt! îi tăià un cap; și mai hârșt! îi mai tăià unul. Dară se minună ca de altă aia, când văzù că în locul capetelor tăiate, cresc altele la loc îndoite.

Atunci el zise nepotului său să deà pârjol unei păduri ce erà p'acolo, p'aproape. Iară până să facă el aceasta, Ercule nu slăbì pe Idra dela Lerna nici cât ai dà cremene, ci o ținea strâns în brațele sale cele vânoase și legate, de s'o rupă în două și să-i plesnească ochii.

Într'acestea Junona, văzând că Ercule are să biruiască, trimise în ajutorul Idrei, adecă a bălaurului, un stacoj (rac de mare) năprasnic cât o dihanie spurcată. Acesta cum venì, se dete la Ercule să-l apuce de picior și mai multe nu.

Se apără voinicul, vârtos; dară stacojul se dete pe furiș și-l rănì oarecum la călcâiul piciorului.

Atunci Ercule, strângând în brațe groaznic pe Idra, odată se întoarse și strivì stacojul cu piciorul.

Apoi începù iarăş lupta cu bălaurul cel spurcat sau cu Idra dela Lerna; şi cum îi tăià câte un cap, îndată şi pârleà locul de unde tăiase capul cu tăciunii ce-i aduceà nepotusău din pădurea cea pârjolită, şi tot aşa făcù până ce-i tăià toate capetele, şi până şi pe cel din mijloc, mai marele.

După ce o răpuse ca pe ea, Ercule avù grijă de a-şi înmuià vârful săgeţilor sale în sângele capetelor celor veninoase şi în fierea jigăniei, deşì le otrăvì astfel, încât rănile ce făceau ele, nu se mai tămăduiau. Apoi îi îngropă trupul şi capetele, şi puse deasupra un pietroiu mare cât un munte. Şi întorcându-se acasă, merse de se închină împăratului cu isprava ce făcuse.

Două la mână. Crestaţi pe răboj, copii!

Împăratul Euristeu mai poruncì lui Ercule să-i aducă din Arcadia, vie, viuliţă, Cerboaica cea cu coarnele de aur şi cu picioarele de aramă, pe care nici un vânător nu o putuse săgetà.

Această cerboaică erà una din cele cinci ciute cu coarnele de aur şi cu picioarele de aramă ce păşteau pe nişte ţărmuri.

Văzându-le Diana, una din zeițele cele de frunte ale păgânilor Eleni și Romani, se luă după dânsele și prinse patru din ele, pe care le înjugă la carul său; cea de a cincea însă, mai sprintenă de picior scăpă și fugì, până ajunse în țara Arcadia. Vezi că Junona voise s'o scape. Totuș și astă cerboaică, Dianei fù închinată.

Tocmai acì trebuì să vie bietul Ercule după dânsa, și o fugărì, și urmărì un an de zile încheiate, prin pădurea dela Menale. Văzând că nu o poate prinde, fiindcă fugeà ca fulgerul de iute, Ercule o săgetă la un picior, o ajunse, o înhăță d'a umerile, și venì cu dânsa la împăratul lui.

In cale, întâlnindu-se cu Diana care erà supărată foc pe dânsul, pentru că-i rănise dobitocul ce-i erà ei închinat, Ercule știù cum să facă să împace pe zeiță, și aduse cerboaica la Micena, vie, nevătămată.

Trei la mână. Tăiați la răboj, pentru ținere de minte.

Împăratul Euristeu, ca să amărească și mai mult pe Ercule, începù să scoată vorba că a prinde o ciută,

nu este o treabă mare. Ii poruncì deci să meargă în țara Erimante, ca să o scape de un îndrăcit de mistreț ce o bântuià.

Ercule plecă capul, nu zise nici bleau, și luà drumul spre acea țară.

In cale, dete peste un centaur, carele îl primì în gazdă. Acești centauri erau niște jivine, oameni până în brâu și dela brâu în jos, cai. Ei erau răutăcioși și bețivi, nevoie mare și nu dădeau pace vecinilor lor, de loc, de loc. Numai câțiva dintr'înșii fură oameni de treabă. Cela ce găzduì pe Ercule, îl ospătă și-l omenì ca pe nu știu cine. De bucurie că aveà un oaspe așa ca Ercule, el dete cep la o bute cu vin foarte vechiu, ce i-o dăruise Bachus, zeul vinului și al beției.

Obștea centaurilor mirosind vinul, se adunară cu mic, cu mare, la poarta centaurului ce primise pe Ercule în gazdă, și cerură cu amenințări să le dea și lor din acel vin. Ei nu veniră cu mâinele goale. In loc de arme, ei întrebuințau copaci scoși din rădăcină, bolovani de piatră, tăciuni aprinși și țepușe.

Neascultând de vorbă, Ercule îi

puse pe goană şi omorî o mare parte dintr'ânşii. Apoi plecă în treaba lui.

Ajungând în Erimante, găsì vreme cu prilej ca să vază fiara cea sălbatecă şi grozavă. După ce o zărì, puse în gând ca să prinză dobitocul viu-viuleţ şi aşa să-l aducă la împărat. Aşa vrù el, numai şi numai ca să arete că isprava fù şi mai şi.

Pândì deci câteva zile, ca să vază ce apucături are acest îndrăcit de mistreţ: şi ce credeţi că mi-ţi văzù? Aoleo! numai gândindu-se cineva, îl apucă răcorile morţii. Erà, neiculiţă, dihania de gadină făcută otova cu cap, cu trup, cu tot. Când alergà după vr'un vânat, suflà pe nări un duh rău de uscà iarba pe unde mergeà; colţii lui erau ca secerile, şi doborà în drumu-i copacii de trei ani, pe care îi atingeà cu colţii; aveà nişte ochi zgâiţi de loveà pe om fulgerătura când se uità asupra-i, şi un rât făcut ca din topor şi cocârjat.

Ercule făcù un laţ cu meşteşug, îl întinse pe unde ştià el că are să treacă fiara sălbatecă, şi se pitulă cât colea într'un stufiş. Nu zăbovì mult şi numai iacătă că vine mistreţul, gro-

hăind din rât şi duduind pământul; iară cum dete în laţ, rămase locului. Se smucì fiiara sălbatecă, se sbătù; dară toate opintelele îi fură deşarte.

După ce-l lăsă să se mai domolească o toană, frământându-se ca să se scape din laţ, unde mi-se apropie şi Ercule de el, puse mâna pe râtul lui, şi luându-l, de umeri, plecă cu el. Unde mi-ţi începù, nenişorule, să mi-ţi guiţe ăl mistreţ, de se auzià cale de nu ştiu câte conace.

Altul în locul lui Ercule de-ar fi fost, nesmintit că ar fi asurzit.

Când văzù împăratul Euristeu aceastä nemetenie de dobitoc, până într'atât se sperie, încât o rupse de-a fuga şi se ascunse într'un ulcior de aramă.

Patru la mână, băieţi. Tăieţi, tăieţi cu toţii la răboj.

Râse Ercule până se strâmbă de moliciunea lui Euristeu; dară se alese cu atât.

— Stai măi, că ţi-o fac eu, cugetă Euristeu: ai râs tu de mine, am să te fac eu pe tine de râsul lumii.

Şi chemă pe Ercule şi îi zise:

— Voinicule, eu îţi poruncesc să mi te duci să cureţi gunoiul vitelor lui Augia Impărat.

Se mâhnì în sufletul său Ercule când auzì că-l trimite să facă lucrări de argat, el care se bizuià a se luptà cu zeii. Insă erà supus, şi trebuià să asculte de poruncă. Dară ca şi treaba aceasta să fie vrednică de dânsul, el se socotì să o facă astfel, cum alţi oameni să n'o poată săvârşì nici în douăzeci de ani.

Augia acesta, împărat la Elida, erà foarte avut în vite. Aveà turme nenumărate de tot soiul, aşa încât nici nu le mai dà de căpătâi, şi nici numărul văcarilor, al herghelegiilor şi al ciobanilor ce le păşteau nu-l mai cunoşteà. Şi fiindcă n'aveau destule grajduri, staule şi coşare unde să-şi adăpostească atâta sumedenie de vite, le lăsà a mâncà noaptea pe câmpie sub acoperemântul ceriului.

După o vreme îndelungată câmpiile din ţara Elida, atât se încărcaseră de gunoi şi de băligar, încât nici iarba nu mai creşteà. Ercule se înfăţişă înaintea lui Augia şi se legă că

el poate să-i curăţe câmpiile numai într'o zi.

Auzind aşa împăratul, a făgăduit să-i deie zeciuială din toate felurile de vite, numai să-i facă astă treabă. Ercule se puse de abătù din matca lor două râuri prin acele câmpii pline de baligar, şi d'abià, câne, câneşte, putù să urnească din loc acea murdărie, cu ajutorul undelor celor repezi ale acelor râuri.

Când îşi văzù a doua zi împăratul Augia câmpiile curate şi iarba încolţind din nou, se speriè şi el; şi fiind din firea lui om sgârcit, îşi luă vorba înapoi şi nu mai voì să deà nimic lui Ercule, zicând că el a trebuit să facă treaba aceasta, deoarece îi poruncise împăratul Euristeu. Mai târziu îşi scoase Ercule din capete şi asupra lui Augia, căci merse asupra lui cu răsboiu, îl bătù şi puse în locu-i pe fiul acelui împărat, carele erà om drept şi curat la inimă.

Ercule se întoarse şi spuse împăratului Euristeu ce ispravă făcuse.

Cinci la mână, copii. Tăiaţi vârtos la răboj, ca să trecem la alta.

Euristeu se bătea cu gândurile, cum de nu se prăpădeşte Ercule; şi nu ştia ce treabă grea să-i mai dea, numai şi numai să-i răpuie capul şi să scape de dânsul.

Auzind de nişte păsări grozave ce bântuiau ţara Stimfale, trimise pe Ercule să le nimicească.

Acestea erau nişte păsări cu capul, cu ciocul şi cu aripile de fier; ghiarele lor erau încârligate şi mai ascuţite decât ale pisicilor. Zeul răsboiului le învăţase cum să se iee la bătae cu oştile, când le aducea asupra lor cineva.

Ele îşi scoteau câte o pană şi dau vârtos cu dânsele, ca şi cu nişte suliţe. Erau aşa de multe şi de mari aceste păsări, încât opriau razele soarelui, când se ridicau ele în sbor, de se făcea întunerec pe pământ. Trăiau în smârcurile Stimfale, răpiau la vite şi la oameni, cu care se hrăniau; iară când vedeau că vre-o oştire umblă să le răsbească, ele sburau într'o pădure deasă şi înaltă, de unde nici dracul nu le mai putea scoate.

Ercule ducându-se să se bată cu ele, întâlni în cale-i pe Minerva, zeiţa

înțelepciunei, carea îi dădù un fel de tolbă de aramă, cam ca daiareaua (tobă cu clopoței, în care bat țiganii ursari, când joacă ursul) și îi prinse mult bine.

Ajungând la smârcurile unde trăiau acele pasări, cum văzură ele pe Ercule, fugiră în pădure. Viteazul ocolì pădurea întreagă, bătând din daiareă. Pasările se speriară și ieșiră la luminiș. Atunci voinicul de Ercule mi se puse pe ele cu arcul său, și le săgetă una câte una, până ce le răpuse pe toate; și scăpă țara de așa pacoste.

Șase la mână. Tăiați, tăiați mai iute la răboj, ca să nu se uite.

N'apucă voinicul nici să mi se odihnească bine de ostenelile drumului și ale luptelor, și numai iacătă că Euristeu îl trimise să-i aducă taurul din Creta.

Știți ce erà acel taur?

Spun să fi fost un împărat pe nume Minos, foarte fălos și mândru, ca toți grecii, de, ce să zici. El se lăudà a fi mlădiță de zeu. Și dupăcum se vede treaba, cam așa și erà.

Intr'o zi el rugà pe Neptun, zeul mărilor, să-i trimită din mare vre-o jiganie, şi se făgăduì că i-o va aduce jertfă. Zeul îi împlinì rugăciunea trimiţându-i un taur grozav. Acest taur erà alb ca zăpada şi frumos, cum nu se mai văzuse până atunci pe lume. Lui Minos împărat îi fu milă să răpuie o aşa frumseţă de vită, o trimise deci la turmele sale, şi aduse jertfă zeului un alt taur de ai săi.

Zeul se supără foc. Și de ce atâta inimă albastră? Au doară nu cunoştea zeul ce fel de oameni sunt Elenii, că nu se ţin de vorbă? Sălbătăcì şi înrăutăţì pe taurul ieşit din mare până într'atât, încât nu se mai puteà apropià nimeni de dânsul. Nu numai atât, dară turbarea acestui taur merse până acolo, de bântuià şi Creta şi ţările de prin preajmă şi nimic nu scăpă teafăr dinaintea acestui dobitoc grozav.

Ercule dacă ajunse, aruncă arcanul, îl apucă de coarne, încălecă pe dânsul şi nu-l slăbì până ce nu-l domesticì. Se smâcì taurul, o rupse de-a fuga prin crânguri şi prin smârcuri, se scutură, asvârlì din picioare, dară toate opintelile lui cele năbădăioase,

rămaseră deşarte, căci Ercule odată pe dânsul, nu-l mai puteà clintì din loc, de-ar fi făcut el nu ştiu ce.

Şi astfel aduse împăratului Euristeu pe acest taur îmblânzit ca un miel, pe care îl trimise în grajdul său.

Aceasta fù a şaptea treabă isprăvită de Ercule după porunca împăratului Euristeu.

Şapte dară la mână. Tăiaţi, tăiaţi la răboj.

Cu toate năcazurile ce întâmpină Ercule în aceste grele lucrări cu care erà însărcinat, el nu-şi uità nici de zei, ci înfiinţă nişte sărbători în lauda lor. De aceea şi zeii îi făcură nişte daruri, numai bune pentru vitejia sa, pe care am socotit că nu e bine să le lăsăm, fără a pomenì ceva de ele. Aşa Minerva, zeiţa înţelepciunii, îi dete un ştergar bun de leac; Vulcan făurarul zeilor, îl dăruì cu un toroipan şi cu o platoşe sau pieptar de fier nerăsbătut; Neptun, zeul mărilor, îi dete un armăsar aprig de săreà şapte hotare; Mercur, alergătorul zeilor, îi dete o sabie, de să pui firul de păr pe tăişul ei şi suflând să se răteze;

Apolon, zeul soarelui, îi dete un arc mai săgetător decât razele soarelui. Ceilalţi zei îl dăruiră fiecare cu ce aveà mai bun. Pentru aceasta Ercule, nu voì a rămâneà mai pe jos decât dânşii, ci-şi arătă recunoştinţa sa când fù de se sculară Uriaşii sau Novacii cu răsmiriţă asupra zeilor. Atunci el mi se puse pe dânşii, omorî o mare mulţime şi scăpă pe zei de ruşinea ce erau să paţă.

Cu toate acestea, când se întâmplà să facă cuiva zeii vre-o nedreptate, el nu se sfià a le-o spune verde în ochi, şi se silcà să îndrepteze lucrul.

Astfel s'a întâmplat cu Prometeu, pe carele cu nedrept îl osândise Joe ca să-l chinuiască un vultur rozându-i rărunchii.

Altă dată vă voiu povestì mai pe larg şi basmul lui Prometeu. Deocamdată să ştiţi numai că Ercule, cum zărì paserea rupând cu lăcomie ficaţii bietului Prometeu, încordă arcul, şi săgeata ce sbură dintr'ânsul, se oprì drept în trupul vulturului, carele murì într'o clipeală de ochiu. Atunci deslegă pe Prometeu şi-i dete drumul. Vrù Joe să mai facă niţică gălăgie,

dară își căută de treabă; vezi că nu vrù să strice hatârul lui Ercule.

Impăratul Euristeu nu știà ce treabă anevoioasă să mai găsească a da lui Ercule. Aflând însă că un împărat anume Diomede, carele domneà în Tracia, aveà niște iepe așa de rele, încât le hrăneà cu carne de om, trimise pe Ercule să facă ce-o știi el, numai să-i aducă acele iepe. Își frecă mânile de bucurie împăratul Euristeu socotind că de astădată are să i se înfunde lui Ercule.

Viteazul nu zise nici cârc. Plecă capul înaintea lui Euristeu ca un supus, și pornì ca să-i împlinească pofta inimii.

Când ajunse acolo, ce să-i vază ochii? Patru iepe aprige și năbădăioase, legate cu căpestre de fier la niște iesle cu totul și cu totul de aramă. Procletul de Diomede le da nutreț numai carne de oameni. Iepele să sălbătăciseră și se făcuseră rele, nevoie de cap; vezi că se spurcaseră la sânge de om, și asta fù de ajuns ca să le facă a nu se mai puteà apropià nimeni de ele.

O aşa neomenie, Ercule nu o putù lăsà nepedepsită. Chiemă pe Diomede la luptă, îl răpuse pe el şi îl dete iepelor de-l mâncară şi pe dânsul. Cu această faptă Ercule le îmblânzì, puse mâna pe ele şi le aduse la împăratul Euristeu. Acesta le închină zeiţei Junona, dându-le drumul într'un munte.

Opt la mână. Tăiaţi numai decât la răboj, copii!

Pe vremea aceea, întrunindu-se o seamă de viteji porecliţi Argonauţi, spre a merge să aducă berbecele cel cu lâna de aur, pe care îl furase un oarecare elen, veniră şi la Ercule de-l rugară să meargă şi el cu dânşii. Voinicul nu aşteptă să-i zică de douăori; ci se sculă, se duse cu dânşii şi se întoarseră isbânditori, dupăce Ercule făcù cele mai mari isprăvi de vitejie.

Altădată vă voiu spune, dragii moşului, de voiu mai aveà zile, şi basmul acesta cu berbecele cu lâna de aur şi cu Argonauţii.

Fata împăratului Euristeu auzise, că împărăteasa Amazoanelor aveà o cingătoare cum nu se aflà alta pe lume. Vezi că-i erà dăruită de către zeul

răsboiului, pe nume Marte, pentrucă se deosebise în bătălie, ca o vitează a vitejilor, şi pentru vrednicia ei de împărăteasă. Imi poftise fata împăratului ca să aibă ea aceea cingătoare; şi de-ar fi fost barem ceva de dânsa, nu ţi-ar fi năcaz. Imi poftise, dumneaei, zic, ca să o aibă, fiindcă ştià că la curtea tătâni-său se află un om verde şi harnic, carele face pe dracu în patru şi nu se întoarce buzat dela slujba cu care îl însărcinà cineva.

Se rugă deci de tatăl său, ca să poruncească lui Ercule să i-o aducă. Atâta aşteptă şi Euristeu; căci el nu mai ştià unde se poate să fie vre-o primejdie mare, ca să trimeată pe voinic acolo.

Amazoanele acestea erau nişte muieri viteze, care nu vreau să ştie de nimeni. Ele locuiau singure. Bărbaţii lor trăiau despărţiţi de dânsele, într'o cetate. Odată pe an aveau şi ei voie să vie la dânsele. Ele se luptau cu oricine se sculà asupra ţării lor, şi mai adeseaori ele biruiau.

Erau nişte muieruşte, cu care nu se puteà jucà cineva, că-i luă părul

foc, de-ar fi fost, el acolo, de şapte palme în frunte.

Ercule se întovărăşì, deci, cu câţiva prieteni de-ai lui, cu care se aveà ca nişte fraţi, şi cu o seamă de oaste se puseră în nişte corăbii, şi plecară pe mare, tala, tala, pânăce se pomeniră la ţara Amazoanelor. Acì dacă ajunseră, Ercule nu vrù deocamdată să-şi puie mintea cu nişte muieri, ci trimise soli la Ipolita, împărăteasa acelor Amazoane, să-i spuie pentruce venise.

Ipolita, ca o femeie înţeleaptă ce erà, şi aflând de Ercule cel vestit în răsboaie şi voinic fără seamăn, îi ieşì întru întâmpinare, cu gând ca să-i facă pe voie.

Contropeşniţa de Junona însă îşi vârî coada şi acì. Vezi că ea purtà sâmbetele lui Ercule, şi ar fi voit să-l facă şi de ruşine, şi să piară de pe faţa pământului. Luă deci chip de Amazoană, se amestecă printre dânsele, şi începù a strigà cât o luà gura, cutreierând ţinutul lor: „Săriţi, surioarelor, toate cu toatele, că iată nişte străini venit-au şi ne răpiră pe împărăteasa“:

Când auziră muiereturile despre una ca asta, se adunară numai într'o clipă, ca frunza şi ca iarba, alergând pe capete, care de care să ajungă la mare mai curând şi să deà năvală asupra corăbiilor.

Unele alergară călări, altele pe jos, unele cu părul vulvoi, căci n'avusese vreme nici coadele să şi le lege; iară altele numai cu câte o ţoală aruncată pe dânsele, aşa, în pripă.

Cum ajunseră la ţărm, unde mi-ţi începură o aruncare în corăbii, care cu pietre, care cu bulgări, care cu săgeţi, şi care cu ce găsì mai la îndemână de să chisăgească pe Ercule şi pe ai săi, şi să le răstoarne corăbiile, ca să se înnece în mare, şi mai multe nu.

Ercule văzù că nu e glumă; şi de-ar fi crezut-o la început că e glumă, dară se încredinţă că nu e bună. Ieşì deci la ţărm cu ai săi, şi unde mi se înclocoţì o luptă d'alea de credeai că n'are să se mai aleagă nici praful de ei şi de ele. Adecă să te ferească D-zeu de bătaia muierească, când se îndârjesc ele. Dedeau, nene, muierile orbiş, de svântau. Nici că se mai uitau

unde dau. Dedeau cu caii peste oamenii lui Ercule şi îi călcau în picioare, ca pe nişte omizi.

Dară dedeau şi oamenii lui Ercule de răpăià.

Se bătură în suliţi, dar ele se făcură ţandări.

Scoaseră apoi paloşele şi se loviră cu nemilostivire.

Scoaseră şi muierile securile lor cele cu două ascuţişuri şi nu se lăsau mai pe jos decât bărbaţii. Să nù te ducă Dumnezeu vr'o dată să mai vezi o asemenea bătaie. Şi aşa se luptară zi de vară până în seară. Iară Ercule se întorceà într'un călcâiu, şi stà faţă totdeauna unde erà primejdia mai mare şi răsboiul mai înverşunat. Unde da el, păleà! Când fù în spre seară, răzbì Ercule cu ai săi pe muieri, şi le luară în goană. Acuma măcelărire! Nici una din muierile ce căzură în mânile voinicilor nu mai scăpară cu vieaţă. Unii le târau de coade, ca pe nişte sdrenţe. Alţii le snopiau şi mi ţi le striveau sub genunchi ca pe nişte alte alea; iar pe altele, pe unde mi le ajungeà, pe-acolo le luà Avram sporul.

Ipolita, împărăteasa Amazoanelor, cea care ar fi voit să-şi dea cingătoarea (brâul) din capul locului, fără să se mai facă atâta vărsare de sânge, căzù roabă în mânile lui Ercule, cu brâu cu tot.

Nouă la mână. Iute, iute, tăiaţi la răboj, precum ca să se ştie.

Împlinind 'şi a noua poruncă a împăratului Euristeu, Ercule se întorceà acasă agale, agale, cu corăbiile; pe drum însă, se abătù şi pela Troia cetate. Când acolo, preste ce socotiţi că dete? Dete preste fata împăratului din acea cetate, pe nume Esiona, legată cu lanţuri la ţărm, care plângeà şi se tânguià de-ţi rupeà inima.

Iară dacă o întrebă Ercule, de ce plânge, şi se încercă să o împace, mângăind-o, ea îi spuse că tată-său o pusese acolo ca să vie o dihanie din mare şi s'o mănânce; fiindcă aşa ziseră popii lor, că printr'aceasta adecă, se va coborî îndurarea zeilor preste ţara lor, şi va încetà ciuma ce bântuià biata poporime.

Lui Ercule i-se făcù milă de dânsa, o deslegă din lanţuri, şi aşteptă acolo

pânăce ieşì jivina cea spurcată din mare. Cum o văzù Ercule, se năpustì asupra ei cu toroipanul, îi luă mirul din frunte, şi o dete cu ghiarele în sus.

Plecând şi de acì, Ercule ajunse la ţara unor fraţi, Poligon şi Telegon, stăpânitorii acelei ţări.

Aceşti nelegiuiţi, de cum vedeau că vr'un străin a sosit în ţara lor, îl sileau să se ia la trântă cu dânşii. Şi fiindcă ei erau foarte dibaci în meşteşugul de a se luptà, trânteau pe toţi, şi apoi îi chinuiau grozav până mureau.

Chiemând şi pe Ercule la luptă, acesta numai cu o mână îi răsucì, îi răbufnì la pământ, ba încă scăpă omenirea de nişte astfel de împăraţi bătăuşi ce tot cătau oamenilor cearta cu lumânarea, trimiţându-le sufletele să se plimbe în bezna Tartarului. După care Ercule se întoarse la Micena.

Mai aflând Euristeu că un uriaş, anume Gerion, aveà nişte vaci năsdrăvane, cum nu se mai găsiau altele pe lume aşa de frumoase, chiemă pe Ercule şi-i poruncì să-i-le aducă din pământ, din iarbă verde.

Ercule se supuse ca un miel. Vezi că n'aveà încotro. Cercetă el despre acest Gerion, şi află că şade într'o ţară spre soare apune, — adecă pe unde este astăzi ţara Spaniolilor, — că este un Novac năprasnic, care are trei trupuri, că are păzitor la cireadă un câne cu două capete ieşit din întunecimea iadului, şi un bălaur cu şapte capete. Aceste dihănii aşa de bine păzeau cirezile, încât nici vânturile nu se puteau apropià de ele.

Şi deschizându-şi ochii în patru, îşi dădù cu socoteala că pentru această treabă are să verse multe năduşeli. Luă deci cu dânsul o ceată de ostaşi, tot unul şi unul, intră în corăbii şi o pornì către Apus; şi merse, şi merse până ce ajunse.

În drumul său curăţì mai multe ţări de toate gadinile şi jivinele sălbatice, astfel încât p'acolo, până şi în ziua de azi nu se mai află nici urs, nici lup, nici altfel de jigănii de soiul acestora.

Venind la un loc, unde nişte munţi despărţeau marea de ocean, Ercule puse umărul şi împinse munţii în dreapta şi în stânga, de făcù loc

apelor să se împreune. El făcù această treabă ca să rămâie de pomenire că a trecut şi el pe acolo; şi d'atunci munţii aceştia, ce stau şi până acum de amândouă părţile apei, se numiră stâlpii lui Ercule; iară azi acelui loc i se zice strâmtoarea dela Gibraltar.

Iară dacă ajunse la ţara uriaşului cu vacile, se luă la luptă cu cânele cel cu două capete, şi luptă-se şi luptă-se, până ce abià, abià Ercule doborî pe acel dulău şi-l omorî pe el. Apoi se apucă şi bàlaurul. Se mai luptase Ercule cu bălauri, dar ca acesta nu-i mai dăduse de ochi. Totuş el nu se lăsă până nu mi-l făcù şi pe acesta mici fărâmi. Atunci luă cireada şi o bagă în corăbii.

Avù şi pentru ce se luptà. Căci dreptul lui Dumnezeu, aşa vaci, nici el nu mai văzuse. Când unde-mi venià, nene, uriaşul de Gerion, cel cu trei trupuri, cu o falcă în cer şi cu alta în pământ, ca să-şi ia cireada înapoi. Făceà nişte sărituri ca de trei conace. Ercule nu-l mai păsuì, ci întinzând arcul, mi-l ochì tocmai în piept, unde pasă voinicului mai mult, şi trase cu săgeata.

Atâta fù de ajuns, căci mi-l pironì locului, gâlgâind sângele dintr'ânsul ca dintr'o altă aia.

Plecând de acolo cu vacile, străbătù nouă ţări şi nouă mări, şi prin tot locul lăsă câte un semn de vitejia sa, curăţind ţările de tâlhari şi de haidamaci şi înfiinţând oraşe şi cetăţi frumoase. Şi ajungând la ţara uriaşilor, se luă cu dânşii la luptă. Săgetă pe unii, tăiè pe alţii, toroipănì pe cei mai mulţi şi mi-i cărăbănì ca pe ei. Ceice mai rămaseră, se îmblânziră ca nişte miei, şi-şi cerură iertare. Ercule îi lăsă în mila Domnului. De acì, tot întorcându-se, se coborî la uscat, într'o ţară pe marginea mării, ca să se mai odihnească o leacă după atâta muncă. Şi cum stà el într'o rână, şi începuse a adormì, numai iacă-tă că-mi vine şi spune lui bietul Ercule, că unul din taurii cirezii s'a răsnit de turmă şi şi-a luat lumea în cap, punându-şi coada pe spinare. Viteazul se sculă numai decât, se luă după dânsul, cată-l în sus, cată-l în jos, până ce-l găsì închis într'unul din staulele lui Erice, stăpânitorul unei ţărişoare mici. Pasămi-te îi plăcù şi

lui un aşa dobitoc, şi prinsese milă de dânsul, d'aia poate, mi-l şi închisese. Mai cu seamă că erà şi fără stăpân.

Ercule îl cerù. Erice nu se împotrivì. Îi zise numai să se ia cu dânsul la luptă de-a pumnii, şi cine va biruì, al lui să fie dobitocul. Ercule nici că mai încape vorbă că primì. Şi-şi şi găsise Erice cu cine să se pună. Începură deci a se pumnuì şi a se ghiontuì, de le scăpărau măselile. Şi cât ţinù lupta, nu ştiu, zău, dacă apucă şi Erice să deà vreodată. Dară Ercule ştiu că mi-i cărà mereu la chilomi d'ăia de-ai lui, până ce mi-l răbufnì şi mi-l culcă binişor la pământ, de nu mai văzù soarele cu ochii, cât cucu.

Şi luându-şi taurul, se întoarse la cireada lui.

Plecând şi de acolo, se tot apropià de casă. Când fù la poalele unor munţi, unde să pusese să mai facă un popas, pismătăreaţa de Junona, care se tot ţineà de câra bietului Ercule, trimise asupra lui o streche d'alea năbădăioase, şi-i risipì cireada de vaci. Voinicul simţì de unde îi vine pocinogul ăsta; se sculă deci şi dânsul,

fără măcar să cârtească, suì munții, coborî văile, răsbì șesurile, și-și adună cireada la loc. Câteva din vaci, ce se rătăciseră prin prăpastii, mai rămaseră p'acolo.

Ercule le lăsă pe acestea; iară ele se sălbătăciră cu totul.

Și astfel nel, câtinel, ajunse acasă. Împăratul Euristeu cum văzù vacile, nu mai putù de bucurie, și se apucă de le închină Junonei.

Zece la mână, copii moșului. Tăiați vârtos la răboj.

N'apucă să răsufle bine bietul Ercule, și iată că iarăș îl chiamă împăratul și-i dete poruncă ca, mort, copt, să facă ce-o ștì el, și să-i aducă mere de aur din grădina Esperidelor.

Basmul despre această grădină vi l'am povestit altădată și țineți minte că Joe, luând de zestre niște mere de aur când se căsătorì cu Junona, le răsădise în grădina unor fete foarte frumoase ce aveau darul de a cântà prea mângăios, și le dase în păstrarea lor. Grădina astor fete erà la poalele unor munți despre soare-apune, d'a-

supra căror munţi şedeà unchiaşul Atlas sau Atlante.

Acesta cu umerii lui sprijinià toată bolta cerului din ceea parte de lume. Şi ca să nu poată luà cineva cu hapca din aceste merişoare, zeul cel puternic dete fetelor un bălaur grozav, spaima lumei, ca să fie paznicul grădinii.

Plecând Ercule să caute grădina Esperidelor, întrebă şi în dreapta şi în stânga despre locul unde s'ar aflà ea; şi întâlnind pe un fiu d'ai lui Marte, zeul răsboiului, îl întrebă şi pe dânsul; acesta în loc să-i spuie despre ceeace îl întrebà, îl chemă la luptă. Vezi că nu-l cunoşteà că el este Ercule viteazul.

Ercule nu se codì, dară Marte, carele ştià ce poate osul lui Ercule, temându-se să nu-i omoare copilul, se amestecă şi el în luptă. Atunci Joe aruncă cu trăsnetele, şi căzând fulgerul între dânşii, îi despărţì.

După ce află drumul către grădina Esperidelor, Ercule dete peste ţara unui uriaş, pe nume Anteu.

Acest Novac aveà putere, nevoie mare. Nu puteà nici un călător să

treacă prin țara lui, căci de cum simțià Novacul, silià pe bietul călător să se lupte cu dânsul. Lui îi venià neted, vezi bine, să se lupte, coşcogeamite namila de om, cu oameni de sama noastră, căci pe toți îi omorà. Cu capetele dela oamenii pe care îi omorà, uriaşul făcuse o capişte (biserică păgânească) tatălui său Neptun, şi îi mai lipsià vârful, îi mai trebuià adecă un cap de om.

Cum văzù pe Ercule, îi zâmbì mustața, gândindu-se că acum o să-şi sfârşească de tot capiştea cu capul lui Ercule, dară o pățì meşterul nostru, căci lupta cu Ercule fù de capul lui.

Ercule, dacă îl chemă la luptă Anteu, nu se dete înapoi, ci se încleştară amândoi, şi începură a se aduce unul pe altul, când Anteu pe Ercule, când Ercule pe Anteu. Şi se luptară, până ce lui Anteu, slăbindu-i puterile. buf! căzù la pământ. Dară odată sărì drept în sus, odihnit şi întărit în putere, de parcă nu se luptase de când lumea. Vezi că țărâna erà muma lui; şi el aveà darul că de câteori va ostenì şi-l va trântì cineva, de atâtea ori muma lui să-i deà puteri noui.

Ercule nu ştià de una ca asta. De trei-ori trântì Ercule pe Anteu, şi de trei-ori Anteu se sculă împuternicit din nou. Însă după ce simţì Ercule ce dar are Anteu, îl apucă odată bine în braţe, îl ridică în sus, de n'atingeà cu picioarele de pământ, îl strânse ţeapăn, şi-l ţinù aşà, până ce îi frânse mijlocul, îl înăbuşì cu strânsoarea, şi-l făcù să-şi deà sufletul în mânile Satanei.

Atunci Ercule trecù înainte, şi ostenit fiind de drum şi de luptă, se puse pe o pajişte frumoasă şi adormì. Pasă-mi-te el trecuse peste alte hotare, fără să ştie. Locul unde adormì Ercule erà pe moşia unor oameni pitici, ce se numiau Pigmei.

Aceşti oameni erau numai de o şchioapă de înalţi, îşi aveau şi ei împăratul lor, oastea lor, adecă cum i-am zice noi, ceata lui Baboiu, şi adesea se luptau cu cocorii, cari veniau şi le stricau holdele. Muierile acestor Pigmei, când erau de trei ani, năşteau copii; când erau de opt ani, îmbătrâneau. Cetăţile şi colibele lor erau făcute din coji de ouă. Ei erau răsbunători la inimă şi aveau pismă

cât nu se poate spune, pe oamenii ceilalți, care sunt lăsați dela Dumnezeu precum firea i-a făcut.

Cum văzură pe Ercule dormind, tăbărâră pe dânsul, și mi-l legară pe de toate părțile cu frânghii de ale lor, astfel încât cuprinseră pe Ercule ca într'o vârșe. Ercule nici nu simțià ce făptuiau acești Pigmei, fiind el în somn. Când începură însă să-l lovească în cap, parcă-l pișcau purecii. și se deșteptă. Deschizând ochii, se văzù legat cobză, și pe acei Pigmei ca frunza și ca iarba prin prejurul lui.

Râse viteazul, când se simțì așa legat și ferecat. Dară odată, smucind, se sculă drept în sus; legăturile pârăiau parcă n'ar fi fost sdravene, și căzură jos de pe dânsul. Atunci voinicul de Ercule îi culese de pe jos ca pe ciuperci, îi îndesă în pielea lui cea de leu, de care nu se despărțeà nici cât ai da în cremene, îi luă de spinare, și plecă cu dânșii în treaba lui.

Procopsiții din ziua de azi, când vor să arete că bucherul ce se potrivește unor oameni învățați și îi clevetește; ori nemernicul ce se potrivește oamenilor cu vază, care au făcut

fapte mari, şi îi ponosluieşte, când vor să arete, zic, că aceştia sunt oameni de nimic, le zic *pigmei*. Noi însă pe limba poporului nostru, la nişte astfel de oameni le zicem *mişei*, ori *mici la suflet*, sau *neghina omenirii*.

Şi aşa, cum vă spuseiu, după mari osteneli şi anevoioase trepădări, ajunse Ercule în cele din urmă la acea grădină a Esperidelor, ca să iee mere, şi cum dete de bălaur, păzitorul grădinii, se luă la luptă cu el, îl birui, îl făcù bucăţele, bucăţele cu paloşul şi puse mâna pe mere.

Pe când se brodise a fi Ercule în partea locului, un împărat din preajmă, care auzise pe aceste fete, numite Esperide, cântând, îi rămăsese inima la ele şi i se scurgeau ochii după dânsele. Puse o seamă de slujitori de-ai lui ca să le pândească şi să le răpească.

Odată fetele ieşind să se joace prin livezi, răpitorii cum le văzură afară din grădină, deteră năvală asupra lor, le înhăţară şi fugiră cu dânsele la ţărmul mării, acolo unde îi aşteptau corăbiile cu care veniseră, şi le închiseră bine. Apoi ei, veseli că şi-au împlinit slujba, se puseră pe

țărm să tragă o sfântă de mâncare, și apoi să plece.

Abià istovise Ercule pe bălaur, și numai iacătă că se pomenì cu unchiul fetelor că vine și-i spune cele ce s'au întâmplat cu dânsele. Ercule nu pierdù nici o leacă de timp, ci ducându-se la fața locului, dădù preste hrăpitori, încă la masă stând. Cum mi-i văzù viteazul, unde mi se apucă și mi le dete o snopeală până ziseră că nu sunt ei, și nu-i putù scoate din mâna lui cu vieață, nici Aghiuță.

Scăpă dară fetele dela robie, și le lăsă pacinică stăpânirea asupra grădinii; iară el se întoarse cu merele la împăratul lui, teafăr și nebântuit, precum îl făcuse măsa.

Unsprezece la mână. Tăiați, copii la răboj, precum ca să se știe.

In cele mai de pe urmă i se înfundase și împăratului Euristeu. Nici el nu mai știà ce poruncă să-i mai dea. Ce-i trăsnì lui prin cap însă: mai trimise pe Ercule să-i aducă din iad sau din Tartar pe cânele cel cu trei capete, cu măselele de fier și cu dinții de oțel, cu gând că acum i-se va îm-

plinì și lui Ercule, și-i va rămâneà oasele pe acolo.

Se spune la cărțile păgânilor că acel câne ce se numià Cerber, sperià cu lătrătura sa cea grozavă nu numai pe oameni, ci și sufletele morților cari erau în iad.

Hăuià Tartarul când lătrà el, și răsunà de se auzeà până în înfundăturile cele mai de jos ale împărățiilor lui Pluton.

Viteazul nu se spăimântă de loc nici de această poruncă, precum nu se spăimântase nici de celelalte ce le împlinise până acum, ci începù să se gătească vârtos, căci știà el cu ce gând i se dau asemenea porunci.

După ce cercetă și află de câte se știau despre locuința sufletelor celor morți, Ercule pornì, și ajungând la poarta iadului, intră înlăuntru. Coborându-se, umbrele fugeau de dânsul, ca de altă aia și se ascundeau; numai umbra unui viteaz, pe nume Meleagru, fost oare-când tovarăș de-al lui în luptele ce avusese să înfrunte, îi stătù în cale și-l rugă, ca după ce se va întoarce pe pământ între cei vii, să iee el de nevastă pe sora sa

Deianira, ce rămăsese în casa tătâne-său. Ercule îi făgădui. Mergând mai înainte, Ercule văzù pe Teseu, un voinic foarte vestit, ca şi dânsul, legat şi ferecat în lanţuri.

Acesta îşi întinse mânile către Ercule, ca la un viteaz ce erà, şi-l ruga să-l scape de acolo. Ercule nu întârziè, ci îi rupse lanţurile şi-i dete drumul dela o aşa grea osândă ca a Tartarului.

Şi mergând mai înainte. dete peste Alcesta. Alcesta erà o femeie, care până într'atât îşi iubise bărbatul, încât se dete morţii de bunăvoia ei pentru dânsul. Admete, soţul ei, dobândise dela zei darul de a nu murì, dacă în ceasul când i se vor sfârşì zilele, ăr găsì pe cineva ca să voiască să moară în locul lui. Ceasul lui din urmă sosì. Dar nimeni n'avù poftă să-şi închidă lumea cu iadul. Atunci Alcesta, soţia lui, pentru dragostea ce aveà pentru dânsul, se înfăţişă înaintea morţii şi o rugă ca mai bine să o iee pe dânsa numai să lase pe bărbatul ei să trăiască. Ercule o scoase şi pe aceasta din iad şi o dete bărbatului şi copiilor ei înapoi.

Şi văzând pe Cerber, cânele cel îngrozitor de mare şi rău cum nu s'a mai pomenit câne să fie, se luă la luptă şi cu dânsul. Acum altă nevoie, trebuià să umble cu băgare de samă, ca să nu-l omoare. Se luptă ce se luptă şi venindu-i bine lui Ercule, îl apucă de după ceafă, îl supuse şi-l legă bine.

Proserpina, soţia lui Pluton, zeul iadului, văzându-i voinicia, îl primì ca pe un frate. Insuş Pluton îl lăsă să iasă la lume cu Teseu, cu Alcesta şi cu dulăul de Cerber, pe care îl ţineà de sgardă. Şi nici că se puteà altfel, căci Ercule nu l'ar fi lăsat fără aceasta, odată cu capul.

După ce arătă lui Euristeu pe Cerber, Ercule îl aduse înapoi şi-l lăsă să-şi păzească iadul lui, precum fusese el orânduit.

Douăsprezece la mână. Aceasta este cea din urmă treabă ce săvârşì Ercule din porunca lui Euristeu. Tăiaţi-o şi pe asta la răboj şi mai număraţi odată.

Aşa este, dragii moşului, că sunt douăsprezece în cap?

Săvârşind aceste mari şi ne mai auzite fapte, douăsprezece la număr, afară de alte nenumărate vitejii mai mărunte, Ercule cătà acum să se însoare de a doua-oară, căci nevasta lui cea dintâi îi murise. Până una alta mai făcù nişte isprăvi, între cari şi pe aceea, că pedepsì un împărat, anume Buziris, pentru cruzimile lui. Acest împărat domnià peste oamenii cei negri la piele şi se dusese vestea de răutatea lui. O lume se plângeà de nedreptăţile ce făceà. Pe lângă aceasta el jertfeà pe toţi străinii pe cari îi prindeà pe moşia lui. Rugul ce ridicase el întru cinstea zeilor lui pentru aceasta, adesea fumegà. Ercule puse mâna pe el, şi-l junghiè şi pe dânsul de-asupra jertfelnicului nelegiuirilor sale.

Pe atunci împăratul Euritu dase sfară în ţară, că cine va puteà să-l biruiască pe dânsul şi pe fii lui la întrecerea cu arcul, după acela îşi va da pe fiica sa Iola. Aflând despre aceasta Ercule se duse drept la acel împărat şi-i spuse că el a venit în peţite. Şi luându-se la întrecere, Ercule îi rămase pe toţi.

Dară împăratul Euritu, tot trăgănà cu azi, cu mâne, până ce Ercule, dacă văzù cam încotro merge treaba, își cam mută gândul și plecă în ale sale. Tocmai pe atunci un oarecare tâlhar furând împăratului niște iepe, acesta cu fii lui bănuì că Ercule i-a făcut posna. Unul din fii împăratului se luă după dânsul și ajungându-l, merseră împreună să caute iepele. Sosind la o cetate și urcându-se într'un turn, Ercule arătă fiului împăratului iepele cum pășteau pe câmp și îi zise să se ducă să și le iee.

Fiul împăratului se prefăcù că nu le vede, și-i tot răspundeà în doi peri. Vezi, Doamne, ca și când Ercule le-ar fi furat. Lui nu-i ieșise din cap adecă gândurile ce le avusese dela început, cu tată-său împreună. Numai că nu ziceà. Ar fi poftit Dumnealui ca tot Ercule să meargă să i le dee în mână, cum am zice: mură în gură. Ercule nu puteà să sufere rușinea ca să fie bănuit de hoț, dete brânci fiului acestui împărat din vârful turnului și nici praf nu se alese de el până jos.

Din ciuda acestui omor Ercule se bolnăvì. Și neștiind ce leacuri să iee

pentru boala ce aveà el, merseră la capiştea lui Apolon şi popii îi spuseră că nu va aveà tămăduire, fără numai dacă se va vinde pe el şi va robì măcar un an de zile; iară banii ce-i va prinde din vânzarea lui, să-i dee împăratului, tatăl omorâtului, drept răscumpărare pentru sângele fiului ce a pierdut.

Ercule se supuse, se lăsă a fi vândut, făcând precum îi ziseră popii. Fu cumpărat însă de-o împărăteasă, pe nume Omfala. Drăgălăşiile împărătesei făcură pe Ercule să se piardă de iubire pentru dânsa, uitând făgăduiala ce făcuse când erà copilandru; şi ca să poată ajunge mai cu lesnire aproape de împărăteasa, cerù a fi îmbrăcat muiereşte ca roabele, se legă cu cârpă la cap, şi cu furca în brâu, se nevoià a toarce. Învăţând a răsucì fusul, Ercule şedeà toată ziulica pe un scăunaş la picioarele împărătesei Omfala, scurgându-i-se ochii după dânsa, şi mi-ţi torceà, nene, de nici una din roabe nu-l puteà ajunge. Tortul lui Ercule erà şi mai subţire, şi mai frumos, şi mai mult decât al tuturor roabelor. Îşi uitase viteazul de

voiniciile lui de mai 'nainte, şi se dase trândăviei pentru un cap de muiere. Nu se puteà ruşine mai mare pentru un viteaz ca dânsul, să lâncezască ca un trântor.

Văzându-l împărăteasa ajuns în astfel de hal, şi mândră că a înjugat pe leu supunându-l şi îmblânzindu-l ca pe un mieluşel, numai cu farmecul frumuseţii ei, îl îndrăgì şi l'ar fi dorit să stee lângă dânsa cât va trăì şi ea.

Aceasta însă nu putù să ţie mult. Căci voinicul, desmetecindu-se din ameţeala dragostei, nu se mai putù suferì a fi îmbrobodit, ci ruşinându-se de fapta lui, ca să ajungă el aşa de muieratic, se smulse din legăturile în care îl ţineà farmecul Omfalei, şi lăpădând dela sine prilostirea în care căzuse, fugì de acolo, ca şi când ar fi scăpat din puşcă, măcar că împărăteasa Omfala ar fi voit să-l ţie cine ştie cât.

După ce scăpă de robie bun, sdravăn, însănătoşat, şi mai făcù câteva isprăvi, acest viteaz îşi aduse aminte de făgăduiala ce dase fârta-

tului său Meleagru, când fusese în împărăţia morţilor, că va luà pe sora sa de soţie, şi se duse la curtea împăratului Ineu pentru acest sfârşit.

Acest împărat, tatăl lui Meleagru, aveà o fată pe nume Deianira, frumoasă de picà, şi tinără şi fragedă ca un boboc de trandafir. Ercule ajunse tocmai când erau adunaţi mai mulţi flăcăi ca să se iee la luptă, şi care din toţi va biruì, acela să iee de nevastă pe Deianira. Între alţii erà şi un anume Achelou, stăpânitorul unui râu făcător de rele, care aveà putere, nevoie mare. Celorlalţi flăcăi, dacă văzură pe aceşti doi viteji, le pierì pofta de luptă, şi se cărară de pe acolo.

Rămânând numai ei doi, Ercule se încleştă la luptă cu Achelou, şi luptă-se, şi luptă-se, până ce Ercule biruì pe Achelou. Atunci acesta se făcù un bălaur mare şi începù lupta din nou. După ce se mai luptară, ce se mai luptară, Ercule învinse pe bălaur. Achelou nu se lăsă, ci se făcù un taur, şi astfel iarăş începù să se lupte. Văzând aşa Ercule, unde mi-şi puse toate puterile, şi apucând pe taur de coarne, mi-l răsturnă în râul

ce stăpâneà el şi care se numià ca şi dânsul, ba încă îl lăsă ciunt şi de un corn, iară Achelou, de ruşine, se dete la fund şi mi-şi petrecù veacul cu amar şi cu ocară, acolo, înstrunat şi înjghebat în albia apelor sale. Zânele însă de pe ţărmuri, umplură acest corn cu roade şi cu flori, de care începură a creşte cu spor şi îmbelşugare, după ce Ercule priponì pe acest înrăutăţit Achelou; şi de atunci toată lumea priveşte ácel corn ca un semn fericit de rodire şi de belşug, şi d'aceea, când auziţi de „cornul abundanţei" pe procopsiţii din ziua de azi, să ştiţi, că acolo se duc ei cu gândul când vor să arete belşugul prin alte însemnări. Ercule luă de soţie pe Deianira şi plecă. Pe unde ajungeà, curăţà ţările de jăpcani şi de oameni răi, învăţà poporimea cum să-şi muncească câmpurile mai cu folos, şi ajutà pe toţi apăsaţii ce-i cereau ajutor.

Ajungând cu soţia sa de marginea unei gârle ce venise mare, dete cu ochii de centaurul Nesu; ştiţi de altădată ce este centaur. Totuş este mai bine de două-ori, decât niciodată. Centaurul erà om până în brâu şi

dela brâu în jos, cal; adecă o jiganie cu patru picioare, cu şale de cal, şi trunchiul de om.

Acest centaur, ce vă spuseiu că se chiemà Nessu, treceà gârla pe oameni în cârcă, te miră pe ce lucru de nimic. Văzând şi pe Ercule cu nevasta, el fù gata a-i trece soţia dincolo peste gârlă. Ercule apucă înainte, şi se miră că n'aude pe centaur venind după dânsul. Se întoarse să se uite. Când, ce să-i vadă ochii?

Nenorocitul de centaur o luase la sănătoasa cu Deianira în cârcă. Ercule nu-l lăsă să se sfinţească; el care curăţeà de pe faţă pământului pe toţi jăpcanii; ci, unde mi-ţi întinse arcul, puse o săgeată într'ânsul, d'alea înveninate cu sânge d'al Idrei, îi dete drumul şi mi-l picnì aşà de bine, încât acolo rămase şi începù să gâlgăie sângele dintr'ânsul gârlă. Dară şi diavolul de centaur i-o făcu. Căci având cu dânsul o cămaşe nouă, o înmuià în sângele lui ce se otrăvise din veninul săgeţei, şi o dete Deianirii, zicându-i: „Ţine această cămaşe şi o păstrează bine. Când vei vedeà că soţul tău îţi este necredincios şi-i alunecă ochii

după alte muieri, dăi-o să se îmbrace cu dânsa, şi se va aprinde de dragoste pentru tine, încât nu va ştì ce să mai facă şi cum să te giugiulească“. Proasta de muiere crezù. Luă cămaşa şi o ascunse dela ochii lui Ercule.

Nu mult după această întâmplare, veniră la Ercule nişte oameni şi-l rugară să le deà mână de ajutor împotriva unui împărat, care le tot cată vrajbă şi se sculase pe nedrept asupra lor. Ercule, săritor precum firea îl lăsase pe el când auzià de nedreptăţi, n'aşteptă să-i zică de două ori: atât de bucuros mergeà el să stârpească asupririle; se puse în capul asupriţilor şi biruinţa fù a lui. Iară dacă văzù că este aproape de împărăţia lui Eurite, cel care v'am spus mai sus că erà tatăl Iolei, şi aducându-şi aminte Ercule, că nu-şi ţinuse cuvântul, se hotărî a-l pedepsì. Se ştie cum Ercule întrecuse pe Eurite şi pe fii săi în a trage cu arcul, şi cum apoi împăratul se codì a-i da fata de nevastă. Acum merse asupra lui, şi chemându-l la răsboiu, omorî şi pe Eurite, şi pe ai săi, iară pe Iola o luă roabă şi pornì

cu dânsa întru ale sale. În drumul său, ajunse pe un piept de pământ, ce se întinde în mare şi dând peste o capişte a lui Joe, voì să aducă jertfă tatălui său.

Pentru aceasta trimise un om d'ai săi, Lichas, ca să ceară dela nevastă-sa o cămaşă curată. Deianira află dela acest trimis că Iola este roabă la Ercule.

Ea ştià că Ercule fusese în peţit la Iola înainte de a o luà pe dânsa de nevastă, şi cum auzì acum că Iola căzuse roabă la bărbatu-său, fù cuprinsă de patima temutului. şi aduse aminte Deianira de vorbele ce-i zisese centaurul Nessu, şi de cămaşa ce-i dase el, şi se bucurà în sufletul ei, că are să facă pe Ercule să se uite numai la dânsa. Muierea, tot muiere este. Şi frecându-şi mânile de bucurie, scoase càmaşa cea înmuiată în sângele centaurului cel blăstămat şi o dete trimisului ca să o ducă la stăpânul său. Acesta îşi împlinì slujba. Ercule luând cămaşa, o îmbrăcă şi pornì la capişte ca să-şi aducă jertfa. Băgă de seamă însă că afurisita de cămaşă se lipì de pielea lui şi începù a-l frige.

Dete să se desbrace de dânsa, dară ea atât se lipise, încât se făcù una cu pielea lui, şi-l pârjoleà de păreà că este pus pe jăratec.

Simţind Ercule nişte astfel de usturimi prăpăditoare până într'atât se supără, încât apucă pe Lichas de un picior şi-l asvârlì drept în mare ca pe o altă aia; iară el voind cu dinadinsul a-şi smulge de pe trup blăstămata de cămaşă, ea se sfăşià cu carne cu tot de pe trupul lui în mânile sale.

Când auzì Deianira de una ca aceasta, se mâhnì până în adâncul sufletului; şi dupăce văzù că nu mai este mântuire pentru bărbatul său, se duse şi ea de-şi făcù seama singură. Vezi că tocmai atunci înţelese şi ea că fù amăgită şi cât rău făcuse soţului său.

Ercule, ne mai putând de durerea focului celui nemistuitor, ce-l pătrunsese până la ficaţi, poruncì oamenilor săi să ducă pe un vârf de munte lemnele trebuincioase spre a face un rug, Când fù gata rugul, el se suì de asupra şi rugă pe toţi oamenii săi ca să-i puie foc, spre a scăpà de muncile

cele groasnice ale usturimii ce-l chinuià. Toți se codeau și nu cutezau să facă o astfel de faptă. Numai un voinic, anume Filoctet, fiind de firea lui mai milos, se înduioșă de suferințele lui Ercule, se apropiè de rug și îi dete foc. Pentru această faptă, Ercule îi dăruì săgețile sale cele purtătoare de moarte. Flacările, cuprinzând rugul, un râuleț vecin ieșì din matca lui spre a aduce oarecare ușurare lui Ercule cu apele sale, dară găsì rugul încunjurat de nouri, și tunete și trăsnete grozave ieșind din acei nouri. Și de atunci a rămas de zic și astăzi oamenii cei procopsiți când vor să arete că și-a luat cineva capului vre-o belea, de care nu poate scăpà, fără numai odată cu vieața, de atunci a rămas, precum vă spuseiu, de zic: a dat peste *cămașa, ori tunica lui Nessu*. Noi însă pe limba noastră cea necioplită, zicem, când dă omul peste o astfel de nevoie: *sapa și lopata are să-l scape*.

Păgânii spun că în acei nori ce se coborâse peste rugul lui Ercule, erà Joe, zeul* zeilor lor, ce venise a ridicà pe Ercule în ceriuri. Când so-

siră prietinii lui Ercule şi voiră să-i iee cenuşa de acolo, nu mai găsiră din trupul lui nici prăfuleţ.

Joe, după ce-şi urcă copilul în ceriuri, stărui de Junona să se împace cu Ercule şi să-l primească ca pe un copil de suflet. Junona se înduplecă, şi dupăce îl cunoscù de copil de suflet, îi dete de soţie o zeiţă. Cum bag seamă i-a fost teamă Junonei ca să nu se apuce fiul său de suflet de berbantlâcuri prin ceriul lor, şi d'aia căutà să-l însoare cât mai curând.

Iar Joe puse pe Ercule în rândul zeilor celor mari.

Erculean

(Cântec din Mehadia, unde erau băile cele vechi închinate zeului Ercule).

Plecat-au în zori
Trei surori la flori,
Sora cea mai mare
S'a dus în spre mare,
Sora cea mezină
Pe mal, în grădină,
Sora cea mai mică
Şi mai sălbăţică
S'a dus, măre dus
Pe Cerna în sus.

Iar în urma lor
Mulţi voinici cu dor
S'au luat cântând
Şi-au venit plângând.
Iată-un căpitan
Căpitan Râmlean,
Că mi se iveşte
Pe mal se opreşte,
Cu Cerna grăieşte:
„Neră limpezie,
Stai de-mi spune mie
Despre trei surori
Plecate din zori.
— Sora cea mai mare
S'a dus cătră mare
Pe Dunăre-'n jos
La un plaiu frumos;
Sora cea mezină
S'a dus din grădină
Peste nouă munţi
În codri cărunţi.
Sora cea mai mică
Şi mai sălbăţică,
Plânge colo-'n stâncă
La umbră adâncă".
Ercul Erculean
Căpitan Râmlean,
Îşi repede calul
De răsună malul,

Ş'ajunge 'ntr'un sbor
La stânca cu dor.
„Ieşi, fată din piatră,
Să te văd odată!
— Cum să ies din piatră,
Că sunt goală toată
Şi mă tem de soare....
Nu m'a soarbe oare?
— Să n'ai nici o frică
Fată sălbățică,
Că te-oiu luà 'n brață
Să mai prind la vieață,
Şi te-oiu coperì,
Şi mi te-oiu ferì,
De vânt şi de soare,
De-a lor sărutare.

— Bădiță, bădiță,
De-ți sunt drăguliță,
Soție de vrei.
De vrei să mă iei,
Mă scoate din stâncă,
Din umbră adâncă,
Să-ți ies la lumină
Cu inimă plină";
Ercul, Erculean,
Căpitan Râmlean
Calcă peste piatră,
Şi iată că 'ndată
O dalbă de fată

Albă, goală toată,
Vie şi frumoasă,
Dulce răcoroasă,
Cu păr aurit,
Pe umeri leit.
Cât o şi zăreşte
Soarele s'opreşte
Şi faţa-i s'aprinde
Şi raza-i se-'ntinde
Ca un sărutat
Lung şi înfocat;
Iar cel Erculean
Căpitan Râmlean
Mi-o apucă 'n braţă
De prinde la vieaţă,
Mi-o strânge la piept
S'o leagă-'ncet,
Şi-i face-'n răcoare
Departe de soare
Cuib de floricele
Ivite la stele.

V. Alecsandri.

Acest cântec se cântă pe la Mehadia şi peste Olt. Locuitorii îi zic cântecul lui Elcovan sau Ercovan. Ce se dovedeşte printr'aceasta?

Că Romanii din care ne tragem noi, când au venit în părţile acestea, şi s'au statornicit aici, au dat peste

apele cele mântuitoare dela Mehadia. Că ei au închinat aceste ape lui Ercule, ca nişte păgâni ce erau ei, pentrucă aveau, după credinţa lor, atâta virtute, ca şi Ercule, de se luptau cu boalele şi le învingeau.

Pentru aceasta, cei mai procopsiţi dintre dânşii, i-au scos şi cântec, care a rămas de pomenire şi până în zilele noastre.

„ASOCIAȚIUNEA“.

Ce-i „Asociaţiunea“?

«Asociaţiunea» e o tovărăşie mare românească, care s'a făcut înainte cu 50 de ani de mitropoliţii Şaguna din Sibiiu şi Şuluţu din Blaj, ca să răspândească învăţătura în popor. Numele ei întreg e: «Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român». Pe scurt îi zicem numai «Asociaţiunea».

Ce face „Asociaţiunea“?

Ea face mai multe lucruri de folos pentru poporul românesc şi anume:

1. Tipăreşte cărţi pe înţelesul lui, cum e şi «Biblioteca poporală a Asociaţiunii», pe care o vedeţi.

2. Se îngrijeşte să trimită oameni cu carte la sate ca să ţină poporului cuvântări, în care le dau tot felul de poveţe, cum să lucre mai bine pământul, cum să poarte negoţul, cum trebuie să se însoţească ca să poată trăi mai uşor şi mai bine. Apoi îi îndeamnă să ţină la datinele strămoşeşti, la limba şi la legea lor românească.

3. Înfiinţează biblioteci la sate şi la oraşe, îndeamnă pe domnii preoţi şi învăţători să ţină şezători în Dumineci şi săr-

bători în toate comunele; pune la cale expoziţii de vite, de poame, de lucruri de mână şi de altele; ajută pe domnii preoţi şi învăţători să înveţe pe cei neştiutori a scrie şi a cetì. Şi mai face multe de toate pentru luminarea poporului, pe cari le veţi aflà mai pe larg în broşura a 21-a din anul acesta, despre «Asociaţiune».

Cum adună „Asociaţiunea" bani?

Fără bani nu se poate face nimic în lumea asta. Nici «Asociaţiunea» n'ar puteà lucrà dacă nu s'ar îngrijì să adune de undeva averea pe care o cheltueşte în fiecare an. «Asociaţiunea» adună bani: 1. din taxele dela membri; 2. din câştigul cărţilor pe cari le tipăreşte; 3. din venitul serbărilor pe cari le pune la cale; 4. din daruri dela oameni cu dare de mână şi 5. din colectele ce le face.

Cine se poate face membru la „Asociaţiune"?

Membru la «Asociaţiune» se poate face orice om cinstit care trăieşte în ţara noastră.

Membri sunt de patru feluri şi anume:

1. Membru fundator al «Asociaţiunii» se face acela, care plăteşte odată pentru totdeauna suma de 400 cor.

2. Membru pe vieaţă se face celce plăteşte odată pentru totdeauna 200 cor.

3. Membru activ sau ordinar se face acela, care plăteşte în fiecare an 10 cor.

4. Membru ajutător se face acela, care plàteşte în fiecare an 2 cor. (dacă vrea poate plătì şi mai mult, că numai bine face).

Ceice se fac membri fundatori, pe vieaţă sau activi (ordinari), primesc de cinste foaia «Asociaţiunii» numită «Transilvania», care apare de şase ori pe an, iar membri ajutători primesc de cinste «Biblioteca poporală a Asociaţiunii» şi Calendarul «Asociaţiunii».

Cum e împărţită „Asociaţiunea"?

«Asociaţiunea» cuprinde pe toţi Românii din ţara noastră. Ca să poată răspândì la toţi mai uşor învăţătura, a împărţit ţinuturile locuite de Români în *despărţăminte*, în frunte cu un director şi un comitet. Despărţămintele au la ràndul lor în fiecare comună câte o *agentură*, în frunte cu un preşedinte, cu un cassier şi cu un notar.

Despărţămintele ţin în fiecare an o adunare cercuală, la care au *drept de vot şi membri ajutători.*

Peste despărţăminte e mai mare comitetul central din Sibiiu, în frunte cu un preşedinte, care e sprijinit de doi secretari. Comitetul central pune la cale lucrările «Asociaţiunii», chiverniseşte averea ei şi ţine în fiecare an o adunare generală cu toţi membri, în care dă seamă tuturora ce şi cum a lucrat.

Cum se poate înfiinţà o agentură?

În fiecare comună, în care sunt cel puţin patru membri de orice fel ai «Asociaţiunii», se poate înfiinţà o agentură, alegându-şi un preşedinte, un cassier şi un notar.

Agentura se îngrijeşte de încassarea taxelor dela membri din comună, de bibliotecă şi îşi dă silinţa să facă membri tot mai mulţi.

Fiecare agentură are drept să ceară dela comitetul central cărţi, ca să înfiinţeze o bibliotecă pentru săteni.

Fiecare agentură primeşte de cinste şi revista «Transilvania».

Vedeţi, oameni buni, ce aşezământ folositor e «Asociaţiunea». Îndemnaţi-vă unu pe altu ca să vă înscrieţi între membrii ei, că asta-i o cinste şi o datorie pentru orice Român, care ţine la legea lui.